

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, заступника директора навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктора наук з державного управління, професора Статівки Наталії Валеріївни на дисертаційну роботу Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Протягом всього часу, з моменту початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, відбувається постійна руйнація багатьох галузей економіки регіонів, соціальної інфраструктури, що не тільки негативно відображається на нинішньому стані регіональної економіки, а й ускладнює подальше розв'язання проблем збалансованого територіального розвитку, забезпечення гідного рівня життєдіяльності населення регіонів. При цьому незаперечним є факт, що післявоєнне відновлення України неможливо без формування ефективної політики сталого регіонального розвитку, акумулювання зусиль територіальних громад, бізнесу, органів регіонального та місцевого самоврядування.

З наведеного стає очевидним, що для подальшого сталого розвитку існує потреба у формуванні ефективних механізмів реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади. Така політика, з одного боку, має створити належне інституційне забезпечення для посилення ролі субнаціональних рівнів

управління у стимулюванні регіонального розвитку, а з іншого боку всіляко сприяти активізації ендогенного потенціалу територій. Саме таким чином, створивши належну систему багаторівневого врядування для сталого регіонального розвитку, низка сучасних держав світу отримали потужне підґрунтя для подолання територіальних диспропорцій.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробки, розкрито зв'язок з науково-дослідними роботами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їх апробацію.

У першому розділі визначено теоретико-методологічні засади дослідження політики сталого регіонального розвитку, показано еволюцію концептуальних підходів до її розуміння від централізованого державного управління до багаторівневого врядування. Наведено концептуалізацію децентралізації в контексті регіонального розвитку, а також ключові принципи децентралізованого управління територіями. Обґрунтовано методологічний інструментарій дослідження, що базується на інтеграції системного, інституційного, синергетичного та компаративного підходів.

У другому розділі досліджено практичні аспекти реалізації політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації, зокрема, за допомогою інституційного аналізу досліджено систему органів регіонального управління, за допомогою компаративного методу проаналізовано зарубіжні моделі регіональної політики, а також оцінено результативність політики сталого регіонального розвитку в Україні.

У третьому розділі запропоновано концептуальні напрями вдосконалення політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади, зокрема, обґрунтовано модернізацію інституційних механізмів, розвиток інструментів фінансового забезпечення. Запропоновано комплексний механізм

реалізації регіональної політики, що інтегрує чотири взаємопов'язані блоки. Доведено необхідність диференційованого підходу до різних типів територій для забезпечення збалансованого просторового розвитку.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було проаналізовано результати українських та зарубіжних сучасних наукових досліджень.

Оформлення дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління», і в рамках якої автором розроблено концептуальні засади комплексного механізму реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечено коректним використанням загальнонаукових підходів, сучасної теорії й емпіричних методів дослідження, включаючи економіко-статистичний аналіз, SWOT-аналіз, стратегічний аналіз та моделювання.

Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів забезпечується апробацією отриманих наукових результатів на наукових конференціях та можливістю використання результатів дисертації органами державної влади та місцевого самоврядування для вдосконалення регіональної політики.

Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час наукових конференцій та знайшли відображення в публікаціях у фахових наукових виданнях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 3 статті у фахових виданнях України.

Дисертант отримав наступні наукові результати:

уперше:

– обґрунтовано комплексний механізм реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади, що інтегрує чотири взаємопов'язані блоки: інституційно-правовий, фінансово-економічний, стратегічно-планувальний та просторово-диференційований. Даний механізм ґрунтується на синергетичній взаємодії цих блоків та дозволяє забезпечити комплексний підхід до реалізації регіональної політики, підвищити ефективність використання ресурсного потенціалу регіонів, стимулювати місцеву ініціативу та інноваційний розвиток;

удосконалено:

– методику оцінювання результативності політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації, зокрема, показано, що вона має враховувати не лише динаміку ключових соціально-економічних показників, але й статистичні взаємозв'язки між параметрами децентралізації та індикаторами регіонального розвитку;

– методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку на принципах смарт-спеціалізації, інклюзивності, вимірюваності та адаптивності, зокрема, показано, що ефективність стратегічного планування залежить від забезпечення ієрархічної узгодженості стратегічних документів на національному, регіональному та місцевому рівнях; визначено методологічні засади формування багаторівневої системи стратегічного планування з чіткою ієрархією та узгодженістю стратегічних документів;

дістали подальшого розвитку:

– концептуалізація принципів децентралізованого управління регіональним розвитком і доведено, що ключовими принципами є субсидіарність, інституційна спроможність, фінансова самодостатність,

партнерство, стратегічна орієнтація, інклюзивність, інноваційність, відкритість та підзвітність; показано, що ці принципи формують ефективну систему багаторівневого врядування;

– типологізація концепцій регіональної політики в умовах децентралізації, серед яких виділено такі критерії, як: тип інтервенцій (ліберальна та дирижистська моделі), цільові орієнтири (політика вирівнювання та політика зростання), суб'єктність (централізовані та децентралізовані моделі) та фокус впливу (галузева та територіальна моделі);

– компаративний підхід до аналізу зарубіжних моделей регіональної політики, зокрема, визначено, що європейська модель базується на принципах концентрації ресурсів, північноамериканська характеризується високим рівнем децентралізації, а азійські моделі поєднують політичну централізацію та економічну децентралізацію.

Практичне значення одержаних результатів.

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику на регіональному та місцевому рівнях. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані під час формування та реалізації державної регіональної політики, розробки стратегій регіонального розвитку з метою підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, а також під час розробки законодавства у сфері децентралізації та регіонального розвитку.

Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведено до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання у галузі публічного управління та адміністрування.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, агенціями регіонального розвитку, науковими установами та закладами вищої освіти при вдосконаленні системи багаторівневого врядування та підвищенні ефективності регіональної політики.

Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності, елементів фальсифікації або фабрикації тексту не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Як на мій погляд, є певні важливі аспекти, які в роботі здобувача залишились або поза межами уваги, або потребують більш детального розкриття.

До таких питань належать наступні:

1. У першому розділі дисертаційної роботи при концептуалізації принципів децентралізованого управління автору доцільно було б більш детально розкрити механізми забезпечення інституційної спроможності територіальних громад, зокрема критерії її оцінювання та етапи формування, оскільки від цього залежить успішність реалізації всієї системи децентралізованого управління.

2. У розділі 3 при формуванні комплексного механізму реалізації регіональної політики автор недостатньо уваги приділяє питанням врахування специфіки різних типів регіонів України (індустріальних, аграрних, туристичних, прикордонних), що може ускладнити практичне застосування запропонованого механізму в умовах значної диференціації регіональних економік.

Загалом дисертація підготовлена на високому науково-теоретичному рівні, висловлені зауваження здебільшого стосуються складності та багатогранності досліджуваної проблеми і жодним чином не применшують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи. Тому їх слід розглядати як пропозиції подальших наукових досліджень здобувача.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування» є актуальною, завершеною науковою

працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічно та доступно викладеним матеріалом.

У роботі вирішено важливе наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо напрямків вдосконалення формування та реалізації політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні. Здобувач Хольченков Микола Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент,
доктор наук з державного управління,
професор, заступник директора
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Наталія СТАТІВКА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 13:13:35 18.06.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Статівка_Н_В_Хольченков_18_06_25.docx.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Статівка_Н_В_Хольченков_18_06_25.docx
Розмір файлу без підпису: 23.4 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: СТАТІВКА НАТАЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА

П.І.Б.: СТАТІВКА НАТАЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2626200765

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 13:13:35 18.06.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000E59B6901EC566506

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові Вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
доктору юридичних наук, професору
Тетяні КАГАНОВСЬКІЙ
професора кафедри публічного
управління та адміністрування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Олега ДЄГТЯРА

Я, Дегтяр Олег Андрійович, доктор наук з державного управління (спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління), професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника даю згоду на призначення мене опонентом дисертації Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування 281 Публічне управління та адміністрування та подальше введення мене до складу разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації.

Дані про опонента:

1) У 2025 році був членом двох разових спеціалізованих вчених рад з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації.

2) Публікації опонента з наукового напрямку, за яким підготовлена дисертація здобувача:

1. Bubenko P.T., Dymchenko O.V., Rudachenko O.O., Haidenko S.M., **Diegtiar O.A.** Territorial organization of innovative development: Entrepreneurial aspect of sustainability. *Rivista di Studi Sulla Sostenibilita*. 2021, Vol. (2). P. 171–185. (SCOPUS) <https://ideas.repec.org/a/fan/rissri/vhtml10.3280-riss2021-002013.html>

2. Nepomnyashchy O. M., Marusheva O. A., Prav Y. H., Havrylov A. V. and **Diegtiar O. A.** Amalgamated territorial communities as a basis for the introduction of decentralization of power in Ukraine. *Journal of Community Positive Practices*. 2022. (SI). P. 33-46. (SCOPUS) DOI: <https://doi.org/10.35782/JCPP.2022.SI.4> .

3. **Дегтяр О.А.**, Непомнящий О.М., Прав Ю.Г. Державне регулювання механізму антикризового управління регіонами. Суспільство та національні інтереси. 2025. № 3(11). С. 702-713. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-3\(11\)-702-713](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-3(11)-702-713)

Додатки:

- 1) копія диплома про науковий ступінь;
- 2) копія атестата про вчене звання.

**Доктор наук з державного
управління, професор,
професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника**

Олег ДЄГТЯР

ДЕГТЯР ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ

Результат перевірки підпису

П.І.Б.

РНОКПП

Організація (установа)

Код ЄДРПОУ

Посада

Час підпису (підтверджено кваліфікованою
позначкою часу для даних від Надавача)

Сертифікат виданий

Серійний номер

Тип носія особистого ключа

Алгоритм підпису

Тип підпису

Формат підпису

Сертифікат

Підпис вірний

ДЕГТЯР ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ

3013512170

ФІЗИЧНА ОСОБА

06:14:22 17.06.2025

КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

5E984D526F82F38F040000002E39400138BB4505

Захищений

dstu4145

Кваліфікований

CAdES-T

Кваліфікований

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Соболя Романа Георгійовича на дисертаційну роботу Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні на шляху до євроінтеграції, вимагають пошуку нових підходів до формування та реалізації політики сталого регіонального розвитку. Реформа децентралізації влади, яка передбачає перерозподіл повноважень, ресурсів та відповідальності від центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування, кардинально змінює архітектуру системи багаторівневого врядування. Виникає нагальна потреба у формуванні комплексних механізмів реалізації регіональної політики, які враховуватимуть принципи субсидіарності, партнерства та смарт-спеціалізації.

Особливої актуальності тематика дослідження набуває в умовах необхідності забезпечення збалансованого просторового розвитку, активізації ендogenous потенціалу територій та подолання міжрегіональних диспропорцій. Перед органами публічної влади постають нові виклики щодо забезпечення

інституційної спроможності територіальних громад, ефективного стратегічного планування на засадах смарт-спеціалізації, розвитку міжмуніципального співробітництва та координації дій різних рівнів управління.

Російська військова агресія проти України лише загострила потребу в ефективних механізмах політики сталого регіонального розвитку. Масштабне руйнування економічної та соціальної інфраструктури регіонів, порушення виробничих ланцюгів, необхідність відбудови на інноваційних засадах вимагають нових управлінських підходів, які можуть бути ефективно реалізовані саме через комплексну політику регіонального розвитку в умовах децентралізованої системи управління.

Таким чином, дисертаційне дослідження М.О. Хольченкова присвячене надзвичайно актуальній проблематиці, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 223 сторінки друкованого тексту, у тому числі 6 рисунків.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження політики сталого регіонального розвитку в контексті децентралізації влади» автор досліджує еволюцію теоретичних підходів до політики регіонального розвитку, аналізує методологічний інструментарій дослідження та концептуалізує децентралізацію в контексті регіонального розвитку. Заслужовує на увагу проведений автором аналіз трансформації парадигм регіонального розвитку від централізованого державного управління до багаторівневого врядування, а також обґрунтування ключових принципів децентралізованого управління територіями.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану та тенденцій реалізації політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації» проаналізовано інституційне забезпечення політики сталого регіонального розвитку, досліджено зарубіжні моделі її реалізації та оцінено результативність. Важливим здобутком автора є виявлення статистично значущого впливу рівня

децентралізації на соціально-економічну динаміку регіонів та розробка удосконаленої методики оцінювання результативності політики.

У третьому розділі «Концептуальні напрями вдосконалення політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» дисертант визначає напрями модернізації інституційних механізмів, пропонує розвиток інструментів фінансового забезпечення та формує комплексний механізм реалізації регіональної політики. Особливої уваги заслуговує розроблений автором комплексний механізм, який інтегрує чотири взаємопов'язані блоки та передбачає системну модернізацію інституційних, фінансових, стратегічних та просторових складових регіональної політики.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідних робіт, що виконувалися в Навчально-науковому інституті (ННІ) «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Зокрема, у науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалось кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління» автором розроблено концептуальні засади комплексного механізму реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується: ґрунтовним аналізом широкого кола наукових

джерел (257 найменувань, у тому числі 122 іноземною мовою); коректним застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, включаючи системний, інституційний, компаративний, економіко-статистичний аналіз; логічною структурою дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій; апробацією результатів дослідження на наукових конференціях; публікацією основних результатів у наукових фахових виданнях.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Найбільш вагомими результатами дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, є:

уперше:

обґрунтовано комплексний механізм реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади, який інтегрує чотири взаємопов'язані блоки: інституційно-правовий, фінансово-економічний, стратегічно-планувальний та просторово-диференційований, що дозволяє забезпечити синергетичний ефект у досягненні цілей збалансованого регіонального розвитку;

удосконалено:

методику оцінювання результативності політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації, що враховує статистичні взаємозв'язки між параметрами децентралізації та індикаторами регіонального розвитку;

методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку на принципах смарт-спеціалізації, інклюзивності, вимірюваності та адаптивності;

дістали подальшого розвитку:

концептуалізація принципів децентралізованого управління регіональним розвитком з обґрунтуванням визначальної ролі інституційної спроможності, партнерства та інноваційності;

типологізація концепцій регіональної політики в умовах децентралізації за комплексними критеріями;

компаративний підхід до аналізу зарубіжних моделей регіональної політики з виявленням потенціалу адаптації в український контекст.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: органами державної влади – при формуванні та реалізації державної регіональної політики, розробці законодавчих актів у сфері регіонального розвитку; органами місцевого самоврядування – при розробці стратегій регіонального та місцевого розвитку, формуванні системи моніторингу результативності; агенціями регіонального розвитку – при налагодженні стейкхолдерської співпраці, реалізації проектів регіонального розвитку; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та проведенні наукових досліджень проблем регіонального розвитку.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження М.О. Хольченкова, вважаю за необхідне висловити окремі дискусійні положення та зауваження:

1. У підрозділі 3.1 автор аналізує модернізацію інституційних механізмів регіональної політики, однак недостатньо розкриває питання взаємодії агенцій регіонального розвитку з новоствореними територіальними громадами. Це питання є вкрай актуальним, оскільки від ефективності такої взаємодії залежить успішність реалізації проектів регіонального розвитку на місцевому рівні.

2. У третьому розділі при розгляді комплексного механізму реалізації регіональної політики автор недостатньо уваги приділяє питанням екологічного виміру сталого розвитку. Важливим було б розглянути, як саме інтеграція екологічних факторів у регіональну політику може забезпечити дотримання принципів сталості та «зеленого» зростання в умовах децентралізації.

Загалом дисертація підготовлена на високому науково-теоретичному рівні,

висловлені зауваження здебільшого стосуються складності та багатогранності досліджуваної проблеми і жодним чином не применшують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи. Тому їх слід розглядати як пропозиції подальших наукових досліджень здобувача.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне наукове завдання в галузі публічного управління та адміністрування. Дисертація виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього вважаю, що Хольченков Микола Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент, доцент
кафедри публічної політики
ІНІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Роман СОБОЛЬ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 13:33:32 17.06.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Соболь Р.Г._Хольченков.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 30.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Соболь Р.Г._Хольченков.docx
Розмір файлу без підпису: 27.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Соболь Роман Георгійович

П.І.Б.: Соболь Роман Георгійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2822916773

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 13:33:18 17.06.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF970400000032E81A00671CE403

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, завідувачки кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Чикаренко Ірини Аркадіївни на дисертацію Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю формування ефективної системи багаторівневого врядування в умовах глибинних трансформаційних процесів, спрямованих на децентралізацію влади та передачу значного обсягу повноважень, ресурсів та відповідальності від центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування. Традиційні централізовані моделі регіональної політики з домінуванням галузевого підходу демонструють свою неефективність в умовах глобалізації та загострення міжнародної конкуренції, де саме регіони стають основними суб'єктами економічного змагання.

В Україні актуальність даної проблематики значно посилюється

процесами реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади на принципах децентралізації, а також наслідками російської військової агресії, яка завдала значної шкоди економіці багатьох регіонів України, зруйнувала інфраструктуру, порушила виробничі зв'язки, спричинила масштабні міграційні процеси.

Необхідність формування комплексних механізмів реалізації регіональної політики, які забезпечать збалансований розвиток територій, стимулюватимуть ендогенний потенціал регіонів, сприятимуть ефективній координації дій органів влади різних рівнів на основі принципів субсидіарності та партнерства, робить дане дослідження надзвичайно актуальним як у теоретичному, так і в практичному вимірах.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; зазначено використані методи дослідження; сформульовано наукову новизну отриманих результатів та їхнє практичне значення; надано інформацію щодо апробації результатів дослідження, кількості публікацій за темою дисертації; зазначено структуру дисертації.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні засади дослідження політики сталого регіонального розвитку в контексті децентралізації влади» автор проаналізував еволюцію теоретичних підходів до політики регіонального розвитку, дослідив методологічний інструментарій та концептуалізував феномен децентралізації в контексті регіонального розвитку.

У другому розділі дисертації «Аналіз сучасного стану та тенденцій реалізації політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації» здійснено діагностику інституційного забезпечення політики сталого

регіонального розвитку, проаналізовано зарубіжні моделі її реалізації та оцінено результативність політики в українських реаліях.

У третьому розділі дисертації «Концептуальні напрями вдосконалення політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» запропоновано модернізацію інституційних механізмів регіональної політики, розвиток інструментів фінансового забезпечення та сформовано комплексний механізм реалізації регіональної політики.

Висновки узагальнюють основні результати дисертаційного дослідження.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Тема дисертаційної роботи пов'язана з науково-дослідною роботою «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконується кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. У межах цієї роботи автором розроблено концептуальні засади комплексного механізму реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Наукова новизна роботи представлена шістьма пунктами. На наш погляд, найбільш вагомими серед них є такі:

- уперше обґрунтовано комплексний механізм реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади, який інтегрує чотири взаємопов'язані блоки: інституційно-правовий, фінансово-економічний, стратегічно-планувальний та просторово-диференційований, що дозволяє забезпечити синергетичний ефект у досягненні цілей збалансованого регіонального розвитку;

- удосконалено методику оцінювання результативності політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації, що враховує статистичні взаємозв'язки між параметрами децентралізації та індикаторами

регіонального розвитку;

- удосконалено методологічні засади стратегічного планування регіонального розвитку на принципах смарт-спеціалізації, інклюзивності, вимірюваності та адаптивності;

- дістала подальшого розвитку концептуалізація принципів децентралізованого управління регіональним розвитком з обґрунтуванням визначальної ролі інституційної спроможності, партнерства, стратегічної орієнтації та інноваційності;

- удосконалено типологізацію концепцій регіональної політики в умовах децентралізації за комплексними критеріями типу інтервенцій, цільових орієнтирів, суб'єктності та фокусу впливу;

- розвинуто компаративний підхід до аналізу зарубіжних моделей регіональної політики з систематизацією за інституційними критеріями та виявленням потенціалу адаптації в український контекст.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Об'єкт і предмет дослідження, визначені автором, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки випливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади.

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи забезпечена комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, включаючи системний, інституційний, структурно-функціональний, синергетичний та компаративний підходи, аналізом широкого кола наукових джерел та логікою дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій.

Апробація дисертації та публікації.

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики та наукових конференціях. Основні положення дисертації викладено в 3 публікаціях у наукових фахових виданнях з публічного управління та адміністрування.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації цілком відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади при формуванні та реалізації державної регіональної політики, розробці законодавчих та нормативно-правових актів у сфері регіонального розвитку та децентралізації, удосконаленні механізмів координації дій органів влади різних рівнів; органами місцевого самоврядування при розробці стратегій та програм регіонального й місцевого розвитку, формуванні системи моніторингу та оцінки результативності регіональної політики; агенціями регіонального розвитку, асоціаціями органів місцевого самоврядування під час розроблення проектів регіонального розвитку, налагодження державно-приватного партнерства; науковими установами та закладами вищої освіти при проведенні наукових досліджень проблем регіонального розвитку та децентралізації, підготовці навчальних посібників з питань регіонального управління.

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У підрозділі 1.1 автор детально аналізує еволюцію теоретичних підходів до регіонального розвитку, проте недостатньо уваги приділено критичному аналізу застосовності сучасних теорій ендегенного регіонального зростання в умовах воєнного стану та необхідності відбудови зруйнованих територій.

2. У розробленому комплексному механізмі реалізації регіональної політики недостатньо чітко прописані процедури та алгоритми практичної імплементації запропонованих інструментів, особливо в частині координації між чотирма блоками механізму.

3. Запропонована методика оцінювання результативності політики сталого регіонального розвитку є цінним науковим доробком, однак бажано було б більш детально розкрити особливості її застосування для регіонів, що зазнали окупації або перебувають у зоні бойових дій.

4. У дослідженні недостатньо уваги приділено питанням цифровізації процесів стратегічного планування та моніторингу регіонального розвитку, зокрема використанню геоінформаційних систем та цифрових платформ для підвищення ефективності багаторівневого врядування.

Проте зазначені зауваження принципово не впливають на якість результатів виконаної дисертаційної роботи і обґрунтованість наведених здобувачем висновків, а радше носять дискусійний характер.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Хольченкова Миколи Олександровича «Формування та реалізація політики сталого регіонального розвитку в умовах децентралізації влади» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Хольченков Микола Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
професор, завідувачка кафедри
державного управління і місцевого
самоврядування Національного
технічного університету
«Дніпровська політехніка»

Ірина ЧИКАРЕНКО

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:26:40 17.06.2025

Назва файлу з підписом: Відгук_опонента_Чикаренко_I_A_Хольченков_15_06_25.doc.p7s
Розмір файлу з підписом: 17.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_опонента_Чикаренко_I_A_Хольченков_15_06_25.doc
Розмір файлу без підпису: 61.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЧИКАРЕНКО ІРИНА АРКАДІЇВНА

П.І.Б.: ЧИКАРЕНКО ІРИНА АРКАДІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2342900744

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:19:50 17.06.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000VCC8520142AB2906

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00